

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Факультет іноземної філології
Кафедра англійської мови

Дипломна робота
магістра

з теми: **«ФОРМУВАННЯ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ
УЧНІВ ЗЗСО НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ»**

Виконала: магістрантка 2 курсу,
групи Ang1-M21z
спеціальності 014 Середня освіта
(Мова і література (англійська)
за освітньо-професійною програмою
Середня освіта (Англійська мова і зарубіжна
література)
Доротюк Ольга Михайлівна

Керівник: **Главацька О. І.**,
кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри англійської мови

Рецензент: **Боднарчук Т. В.**,
кандидат педагогічних наук, доцент, доцент
кафедри німецької мови.

Кам'янець-Подільський – 2022

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ I. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ ЗЗСО НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ.....	7
1.1. Проблеми та особливості формування соціокультурної компетентності учнів під час проведення уроків з англійської мови.....	7
1.2. Урахування вікових та психологічних особливостей учнів на уроках англійської.....	27
Висновки до першого розділу.....	31
РОЗДІЛ II. МОНІТОРИНГ ЕФЕКТИВНОСТІ ФОРМУВАННЯ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ ЗЗСО НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ.....	33
2.1. Організаційно-педагогічні умови формування соціокультурної компетентності учнів ЗЗСО на уроках англійської мови.....	33
2.2. Моніторинг ефективності формування соціокультурної компетентності учнів ЗЗСО на уроках англійської мови. Методика проведення експериментального дослідження із застосуванням сучасних технологій навчання англійської мови.....	54
2.3. Методичні рекомендації формування соціокультурної компетентності учнів ЗЗСО на уроках англійської мови.....	70
Висновки до другого розділу.....	75
ВИСНОВКИ.....	77
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	80
ДОДАТКИ.....	87

ВСТУП

Актуальність дослідження. Основоположна мета навчання іноземної, зокрема англійської мови – це розвиток компетентності учнів, яких навчають здійснювати іншомовне спілкування. Тенденції в навчанні англійської мови як засобу спілкування відповідають сучасним потребам суспільства і проявляються в комунікативній спрямованості цілей, змісту, принципів і методів навчання.

Згідно освітньому стандарту середньої повної освіти з іноземної мови, вивчення іноземної мови направлено на розвиток іншомовної комунікативної компетентності в сукупності всіх її складових: предметної, мовної, соціокультурної, компенсаторної й навчально-пізнавальної.

Отже, новий Закон України «Про освіту», державний стандарт загальної середньої освіти, оновлена навчальна програма з іноземних мов диктують новий підхід до навчання, сутність якого полягає в перегляді методики навчання окремих аспектів мовної системи, в забезпеченні культурознавчої спрямованості навчання.

Оволодіння іноземною мовою на основі ознайомлення учнів з культурою, традиціями і реаліями країни, мова якої вивчається, є сьогодні одним із базових принципів навчання предмету.

Згідно з новою програмою з іноземної мови для загальноосвітніх шкіл, основною ціллю шкільної іншомовної освіти в Україні є формування в учнів соціокультурної компетентності. Одним із елементів цієї комунікативної компетентності є соціокультурна компетентність, яка включає в себе знання з країнознавства, культурології, фонові знання, тощо, уміння використовувати ці знання у процесі спілкування з представниками інших культур.

Отже, для того щоб спілкування відбулося, необхідно опанувати фонетичними, лексичними, граматичними і структурно-композиційними засобами і вміти вживати в основних видах мовленнєвої діяльності, що означає формування лінгвістичної компетентності, мовленнєвих навичок і вмінь як складової частини комунікативної компетентності.

Спілкування з носіями мови обумовлено соціальними, психологічними і культурними факторами. Його успішність багато в чому залежить від знання країнознавчих реалій, особливостей національних стилів поведінки, принципів мислення, морально-етичних цінностей і культурних норм, міжкультурних відмінностей невербального спілкування, норм етикету. Усе це визначає суть соціокультурної компетентності.

Проблема формування ключових предметних компетентностей учнів завжди була в центрі уваги українських і зарубіжних науковців: Т.Байбари, Н.Бібік, В.Бондаря, М.Вашуленка, І.Гудзик, Л.Коваль, О.Локшиної, О.Онопрієнко, О.Овчарук, О.Пометун, К.Пономарьової, О.Савченко, С.Трубачевої та багато інших.

Публікації науковців О.Локшиної, Л.Зєні, Н.Бориско, Л.Калініної, С.Ніколаєвої, О.Паршикової, О.Першукової, Т.Полонської, В.Редька, І.Самойлюкевич, О.Шаленка та інших присвячено питанню компетентісно орієнтованого навчання іноземних мов, у яких висвітлюються їхні погляди на це питання.

Варто встановити, що соціокультурну компетентність досліджували науковці Е. Боголюбова, Б.Гершунський, В.Зінченко, В.Ледньов, та інші) та вітчизняні (В.Буряк, С.Гончаренко, І.Зязюн, В.Кремінь, В.Мадзігон, Н.Ничкало, М.Євтух та інші) педагоги.

Педагоги досліджували діяльність на засадах комунікативних умінь та навичок у процесі вивчення гуманітарних дисциплін і стверджували, що соціокультурна компетентність є важливою складовою загальнокультурного розвитку суспільства. Теоретичне підґрунтя для формування соціокультурної компетенції особистості закладено у працях зарубіжних авторів М.Бірама, Дж.Вальдеса, Ж.Зарат, М. де Карло, О.Першукова.

Важливість формування соціокультурної компетентності визначають К.Роджерс, В.Н.Соловова, А.С.Макаренко, В.А.Сухомлинський, І.А.Зязюн, Г.А.Бал, І.Д.Бех, А.В.Глузман, С.В.Савченко, А.І.Капська).

Мета дослідження: визначити особливості умови формування соціокультурної компетентності учнів ЗЗСО у процесі навчання англійської мови та сформувати умови для її ефективного розвитку в школярів.

Завдання дослідження:

1. Проаналізувати психолого-педагогічну літературу з проблеми дослідження.
2. Визначити особливості формування соціокультурної компетентності учнів під час проведення уроків з англійської мови.
3. Встановити урахування вікових та психологічних особливостей учнів на уроках англійської мови.
4. Дослідити організаційно-педагогічні умови формування соціокультурної компетентності учнів ЗЗСО на уроках англійської мови.
5. Провести моніторинг ефективності формування соціокультурної компетентності учнів ЗЗСО на уроках англійської мови. Методику проведення експериментального дослідження із застосуванням сучасних технологій навчання англійської мови.
6. Встановити методичні рекомендації формування соціокультурної компетентності учнів ЗЗСО на уроках англійської мови.

Об'єкт дослідження магістерської роботи являється процес формування соціокультурної компетентності учнів ЗЗСО на уроках англійської мови.

Предметом дослідження магістерської роботи виступають педагогічні умови формування соціокультурної компетентності учнів ЗЗСО на уроках англійської мови.

Методи дослідження: з метою дослідження стану проблеми та основних аспектів у процесі формування соціокультурної компетентності учнів ЗЗСО на уроках англійської мови вивчення та аналіз психолого-педагогічної та науково-методичної літератури.

Було застосовано методи систематизації та узагальнення даних. Виявлення особливостей навчання англійської мови, визначення критеріїв та рівнів

сформованості соціокультурної компетентності у процесі педагогічного спостереження.

Проводився експеримент з метою формування соціокультурної компетентності учнів ЗЗСО на уроках англійської мови.

Теоретичне та практичне значення роботи: полягає у вивченні та аналізі умов формування соціокультурної компетентності учнів ЗЗСО на уроках англійської мови. Висвітлений матеріал може бути використаним при дослідженні теми та проведенні уроків формування соціокультурної компетентності учнів ЗЗСО на уроках англійської мови.

Структура магістерської роботи містить у собі вступну частину, головні два розділи та підрозділи до них, висновки до кожного розділу, загальний висновок, список використаних джерел та додатки.

ВИСНОВКИ

На основі теоретичного матеріалу було проаналізовано поняття «соціокультурна компетентність», що передбачає наявність знань про національно-культурні особливості країни, мова якої вивчається, про норми мовленнєвої та немовленнєвої поведінки її носіїв і вміння будувати свою поведінку відповідно до цих особливостей і норм.

З'ясовано, що оволодіння соціокультурною компетенцією ставить за мету ознайомлювати тих, хто вивчає іноземну мову з національно-культурною специфікою мовленнєвої поведінки і формувати в них уміння користуватися елементами соціокультурного контексту, необхідними для породження і сприйняття мовлення з точки зору носіїв мови. Цими елементами є не лише певні країнознавчі, культурологічні чи історичні реалії, а й так би мовити «фонові знання», відомі всім носіям мови.

До них можна віднести певні звичаї, правила, норми, соціальні установки, умовності, ритуали, стереотипи, а також сукупність невербальних засобів, як-от жести чи міміка. Така інформація дає можливість учневі влитися в чужоземну культуру, осягнути її і усвідомити, а часто й пережити її «зсередини».

Виявлено, що у науковій літературі соціокультурна компетентність розглядається вченими як складне утворення, що включає країнознавчий, лінгвокраїнознавчий, соціолінгвістичний компоненти.

Країнознавчий компонент містить екстралінгвістичні знання про побут, історію, культуру народу-носія мови. Лінгвокраїнознавчий компонент передбачає здатність сприймати мову в її культуроносній функції, здатність співвідносити з мовними одиницями ту саму інформацію, що й носії мови.

Соціолінгвістичний компонент передбачає здатність організувати спілкування (рецепцію мовлення) у відповідності до комунікативної ситуації, соціальних норм поведінки й соціального статусу комунікантів.

Згідно сучасних методичних поглядів, читання автентичних англомовних текстових матеріалів на заняттях з англійської мови, націлене на формування

соціокультурних компетентностей, є доцільним, так як представляють собою фрагмент національної культури. Формування в учнів соціокультурної компетентності покликане залучити їх до фонових знань, що стосуються іншомовних культур.

У процесі формування соціокультурної компетентності учнів, вони дізнаються про іншу культуру, вивчають її історію, знайомляться з різноманітними сферами сучасного життя представників іншої культури та моделями поведінки носіїв мови, що вивчається. Це виводить процес вивчення іноземних мов на якісно новий, продуктивний рівень і дозволяє сформувати в процесі навчання різносторонньо розвинуту й багатогранну особистість, в майбутньому гнучкого спеціаліста, здатного адаптуватися до умов нового середовища, та до вимог суспільства, що постійно змінюються.

У процесі вивчення англійської мови як засобу міжкультурного спілкування учень пізнає іншу культуру, вивчає інші зразки соціальної поведінки, має можливість порівняти їх зі знаннями, набутими у рідній для нього культурі, і таким чином вчиться розуміти представників інших культур.

Формування соціокультурних знань відбувається у два способи, які здійснюються паралельно та інтегровано:

- формування системи знань про поняття та реалії суспільства, мова якого вивчається;
- формування знань про мовні засоби вираження цих понять та реалій, навичок та вмінь їх розпізнавання та розуміння під час рецепції мовлення, що є основою формування мовного компоненту соціокультурної компетенції учнів.

Формування соціокультурної компетентності як компонента іншомовної комунікативної компетенції має виступати необхідним складником навчального процесу з іноземної мови вже у школі, бо без цього неможлива підготовка досвідчених, підкованих учасників міжкультурної комунікації.

Очевидно, що для успішного вирішення цієї проблеми необхідна науково обґрунтована методика формування соціокультурної компетентності.

У другому розділі розкрито методичні аспекти формування соціокультурної компетентності учнів на уроках англійської мови.

Зауважено, що з метою формування соціокультурної компетенції учнів доцільно застосовувати різні форми та прийоми навчання:

- використовувати автентичні тексти,
- аудіювання матеріалів,
- практикувати з учнями виконання спеціальних вправ, що мають знайомити учнів з культурними реаліями країни, мова якої вивчається.

Підсумовано, що культура, як і наука, не стоїть на місці, тому вчителю слід підбирати засоби навчання, що дозволили б активізувати творчо-пошукову активність учнів. При виборі форм роботи необхідно звертатися як до традиційних форм навчання, так і до нестандартних видів занять, що сприятиме «зануренню» в інший культурний вимір та залученню культури країни, мова якої вивчається.

На самому початковому етапі вивчення іноземної мови учням школи варто спершу прищепити інтерес до іноземної країни, пробудити в них цікавість до вивчення культури, мови та звичаїв іншої країни.

При цьому не варто забувати, що саме в цьому віці дитина найактивніше всмоктує в себе все нове і цікаве. На даному етапі вчителю варто більше приділяти увагу ігровим та креативним формам навчання іноземної мови для того, щоб дитина поступово переходила процес адаптації від ігрової форми до серйозного навчання.

Таким чином, процес навчання англійської мови слід спрямовувати на ознайомлення учнів із новим способом спілкування – міжкультурним спілкуванням, із культурою та звичаями народу, мова якого вивчається. Соціокультурна компетентність, таким чином, це знання учнями національно-культурних особливостей соціальної та мовної поведінки носіїв мови: їх звичаїв, етикету, соціальних стереотипів, історії та культури, способів використання цих знань в процесі спілкування.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про освіту : Закон України від 14 жовт. 2014 р. № 1556. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
2. Типові освітні програми для закладів загальної середньої освіти : 1–2 кл. – Київ : ОСВІТА-ЦЕНТР+, 2018. – 240 с.
3. Концепція компетентісно орієнтованого навчання іноземних мов учнів / В. Г. Редько, Т. К. Полонська, О. С. Пасічник, Н. П. Басай; за наук. ред. В. Г. Редька. Київ : ТОВ «КОНВІ ПРІНТ», 2018. 36 с.
4. Бачинська Н. Я. Лінгвістичні основи формування соціокультурної компетенції учнів. – Режим доступу: <http://enpuir.npu.edu.ua>
5. Закір`янова І. А. Формування соціокультурної компетентності у майбутніх вчителів іноземної мови в процесі професійної підготовки : автореф. дис. канд. пед. наук: 13.00.04 / І.А. Закір`янова. – К., 2016. – 22 с.
6. Максимець М. Формування соціокультурної компетенції у процесі вивчення англійської мови / М. Максимець // Вісник Львівського університету. Серія педагогічна. – 2019. – Вип. 23. – С. 211-218.
7. Першукова О. О. З історії розвитку соціокультурних аспектів вивчення іноземних мов у Європі / О. О. Першукова // Іноземні мови. – 2017. – № 4. – С. 16-19.
8. Програми для середніх загальноосвітніх шкіл. Іноземні мови. 5 - 11 класи. - К.: Перун, 2019.
9. Навчальні програми з іноземних мов для загальноосвітніх навчальних закладів і спеціалізованих шкіл із поглибленим вивченням іноземних мов. Київ, 2017.
10. Тягло О.В. Критичне мислення: Навчальний посібник.- Х: Основа, 2018.
11. Бачинська Н. Я. Лінгвістичні основи формування соціокультурної компетенції учнів. – Режим доступу: <http://enpuir.npu.edu.ua>
12. Ганічева Т. В. Соціокультурний компонент перекладацької компетенції. Вісник СумДУ. Серія: Філологічні науки. 2019. № 5 (77). С. 94– 98.

- 13.Саліх Саліх Абд. Залучення носіїв мови як чинника розвитку комунікативних стратегій учнів. Дидактика: теорія і практика / за наук. ред. Г. О. Васьківської; упоряд. С. В. Косянчук. Київ : Фенікс, 2019. С. 228–230.
- 14.Пасічник О. С. Дидактичне обґрунтування красназничого компонента змісту навчання іноземних мов. Проблеми сучасного підручника. 2018. Вип. 20. С. 297–310.
- 15.Пасічник О. С. Соціокультурна компетентність у навчанні іноземних мов. Проблеми сучасного підручника. 2019. Вип. 22. С. 213–223.
- 16.Навчальні програми з іноземних мов для загальноосвітніх навчальних закладів і спеціалізованих шкіл із поглибленим вивченням іноземних мов. 5–9 класи : Наказ МОН України від 7 червня 2017 р. № 804. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-5-9-klas/programi-inozemni-movi-5-9-12.06.2017.pdf>
- 17.Харайм Т.О. Здоров'язберігаючі технології на уроках англійської мови як чинник формування соціокультурної компетентності учнів URL: <https://uchika.in.ua/zdorovyazberigayuchi-tehnologiyi-na-urokah-anglijsekoyi-moviy-v2.html>
- 18.Гриновецька Є. Прислів'я та приказки як засіб формування соціокультурної компетентності на уроках англійської мови. URL: <https://imso.zippo.net.ua>
- 19.Ковриго С. Б. Про використання прислів'їв та приказок у навчальному процесі. Англійська мова та література. 2020. № 34–36 (404–406). С. 37–42.
- 20.Ніколаєва С. Ю. Цілі навчання іноземних мов в аспекті компетентнісного підходу. Іноземні мови. 2020. № 2. С. 11–17.
- 21.Добровольська І. А. Вивчення фразеологізмів на старшому ступені середньої школи як засіб формування продуктивного лексичного запасу учнів. Іноземні мови. 2017. № 2. С. 5–7.
- 22.Галузяк В. М., Тихолаз С. І. Розвиток соціокультурної компетентності. Монографія. Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2019. 228 с.
- 23.Гриценко І. Мотиваційно-ціннісні детермінанти вияву суб'єктності соціокультурної компетентності. Актуальні проблеми вищої професійної

освіти України : Матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції 20 березня 2018 р. / За заг. ред. Е. В. Лузік, О. М. Акмалдінової. К. : НАУ, 2018. С. 45-46

24. Мельник А. І. Формування соціокультурної компетентності учнів навчальних закладів у процесі навчання іноземних мов: автореферат дис. канд. пед. наук : 13.00.04 / А. І. Мельник; Центр. ін-т післядиплом. пед. освіти Акад. пед. наук України. К., 2020. 20 с.
25. Ничкало Н. Г. Розвиток освіти в умовах глобалізаційних та інтеграційних процесів: монографія. К.: Видавництво НПУ імені М. П. Драгоманова, 2019. 125 с.
26. Римарчук М. І. Формування соціокультурної компетентності учнів у контексті впровадження загальної підходу. Середня освіта. 2019. № 1. С. 32-36.
27. Редько В. Г. Лінгводидактичні засади конструювання змісту компетентісно орієнтованого навчання іноземних мов. Педагогіка і психологія : вісник НАПН України. Київ, 2017. №2. С. 28-38.
28. Редько В. Г. Лінгводидактичні засади навчання іноземної мови учнів: метод. посіб. для вчителів ін. мов. Київ : Генеза, 2017. 136 с.
29. Редько В. Г. Організація компетентісно орієнтованого навчання іноземних мов: метод. рек. Київ : Пед. думка, 2019. 34 с.
30. Редько В. Г. Професійна підготовка майбутніх учителів іноземних мов до компетентісно орієнтованого навчання іншомовного спілкування учнів: психодидактичний аспект. Нові концепції викладання у світлі інноваційних досягнень європейської дидактики : зб. Нац. пед. ун-ту ім. М.П. Драгоманова. Київ, 2017. С. 468—472.
31. Редько В. Г. Теоретико-методичні засади компетентісно-діяльнісної технології навчання іноземних мов. Fundamental and applied researches in practice of scientific schools: International Scientific Journal. 2018. Number 2. Volume 26. P. 313—320.

32. Лобачук І. М. Теоретико-методичні аспекти викладання другої іноземної мови. Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: педагогіка і психологія. 2021. № 40. С. 56-60.
33. Як вивчати іноземні мови у школі. Сучасна освіта. URL: <http://osvita.ua/school/method/36429/>
34. Бухінська Т. В., Гладкоскок Л. Г., Мельник О. В. Формування іншомовної компетентності з використанням інтерактивних технологій. Молодий вчений. 2020. № 1 (77). С. 97-101. DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2020-1-77-222>
35. Жаворонкова В. В. Формування соціокультурної компетенції в учнів. Вісник Запорізького національного університету. Педагогічні науки. Запоріжжя, 2020. № 2(13). С.194-197.
36. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання/ наук. ред. укр. видання д.пед.н., проф. С.Ю.Ніколаєва. Київ: Ленвіт, 2021. С. 211.
37. Нагірний Л. Я. Особливості формування соціокультурної компетенції. Науковий журнал Чернівецького університету: актуальні проблеми романо-германської філології та прикладної лінгвістики. Чернівці, 2020. Вип. 4. С. 101–111.
38. Салащенко Г. М. Особливості формування іншомовної соціокультурної компетенції учнів. Правовий часопис Донбасу. 2019. № 3 (68). С. 153–160. DOI: <https://doi.org/10.32366/2523-4269-2019-68-3-153-160>.
39. Антонова О.Є. Педагогічні технології та їх класифікація як наукова проблема. Сучасні технології в освіті. Ч. 1. Сучасні технології навчання /упоряд.: Філімонова Т. В., Тарнавська С. В., Орищенко І. О. та ін. ; наук. консультант Антонова О. Є. Київ, 2015. С. 8–15.
40. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія та практика: підручник для студ. класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів / Бігич О.Б.,

Бориско Н.Ф., Борецька Г.Е. та ін. / за загальн. Ред. С.Ю. Ніколаєвої.- К. : Ленвіт, 2019. 590 с.

41. Мірошник І.В. Методика формування англомовної граматичної компетентності в учнів загальноосвітньої школи: дис. канд. пед. наук: 13.00.02 / Мірошник Ірина Василівна. – К., 2019. – 239 с.
42. Паршикова О.О. Психолінгвістичні основи навчання іноземної мови учнів / О.О. Паршикова // Вісник Київського національного лінгвістичного університету. Серія : Педагогіка та психологія. – К.: Видавничий центр КНЛУ. – 2021. – Вип. 6. – С. 243 – 249.
43. Лінгводидактичні засади навчання іноземних мов у закладах вищої педагогічної та загальної середньої освіти : моногр. / відп. за вип. М. М. Сідун, Т. К. Полонська. Мукачево : МДУ, 2018. С. 127—341.
44. Професійно-методична підготовка майбутнього вчителя іноземної мови у вищому навчальному закладі: навчально-методичний посібник / укладачі: Л.В. Калініна, І.В. Самойлюквич та ін. Житомир: Вид.во ЖДУ імені І.Франка, 2018. 152 с.
45. Романенко В.В. Англійський фольклор як засіб формування соціокультурної компетентності школярів та студентів на різних етапах вивчення іноземної мови / В.В. Романенко // Вісник науково-методичних досліджень Вінницького пед. коледжу. – 2019. – Вип1(33) – С 30-35.
46. Полонська Т. К. Оцінювання навчальних досягнень учнів з іноземних мов у контексті компетентнісного підходу. Проблеми сучасного підручника : зб. наук. праць / ред. кол. ; голов. ред. О. М. Топузов. Київ : Пед. думка, 2019. Вип. 22. С. 224—237.
47. Полонська Т. К. Сутність компетентнісно орієнтованого навчання іноземних мов. Педагогічна освіта : теорія і практика : зб. наук. праць Кам'янець-Подільського нац. ун-ту імені Івана Огієнка; Інституту педагогіки НАПН України / гол. ред. В. М. Лабунець. Вип. 22 (1—2017). Ч. 2. Кам'янець-Подільський, 2017. С. 294—300.

- 48.Беляєва Т. Ю. Англійська мова (English) : підруч. для 1 класу закл. загальн. середн. освіти (з аудіосупроводом). Київ : Грамота, 2018. 128 с.
- 49.Методичні рекомендації щодо викладання іноземних мов у 2018/2019 навчальному році. : Лист МОН України від 03.07.2018 р. № 1/9-415 URL: <https://www.schoollife.org.ua/metodychnirekomendatsiyi-shhodo-vykladannya-inozemnyh-mov-u-2018-2019-navchalnomurotsi/>
- 50.Методичні рекомендації щодо викладання іноземних мов у 2019/2020 навчальному році : Лист МОН України від 01.07.2019 р. № 1/11-5966. URL: <https://www.schoollife.org.ua/metodychni-rekomendatsiyi-shhodo-vykladannayainozemnyh-mov-u-2019-2020-navchalnomu-rotsi/>
- 51.Методичні рекомендації щодо оцінювання навчальних досягнень учнів: Наказ МОН України від 20.08.2018 № 924. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20swrwdnya/924.pdf>
- 52.Лінгводидактичні засади навчання іноземних мов у закладах загальної середньої освіти : моногр. / відп. за вип. М. М. Сідун, Т. К. Полонська. Мукачево : МДУ, 2018. 342 с.
- 53.Концепція компетентнісно орієнтованого навчання іноземних мов учнів / В. Г. Редько, Т. К. Полонська, О. С. Пасічник, Н. П. Басай ; за наук. ред. В. Г. Редька. Київ : ТОВ «КОНВІ ПРИНТ», 2018. 36 с.
- 54.Типова освітня програма для закладів загальної середньої освіти : Іншомовна галузь. Іноземна мова / розробл. під кер. О.Я. Савченко : наказ МОН України від 21.03.2018 №268. URL : <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-dlya-pochatkovoyishkoli>
- 55.Методичні рекомендації щодо оцінювання навчальних досягнень учнів першого класу : Наказ МОН України від 20.08.2018 №924. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/924.pdf>
- 56.Карп'юк О. Д. Англійська мова : підруч. для 1 кл. закладів заг. середн. освіти (з аудіосупроводом). Тернопіль : Астон, 2018. 120 с.

- 57.Полонська Т. К. Методи навчання читання іноземною мовою учнів. Проблеми сучасного підручника : зб. наук. праць / ред. кол. ; голов. ред. О. М. Топузов. Київ : Пед. думка, 2017. Вип. 18. С. 161—170.
- 58.Julian Daking Songs and Rhymes for the Teaching of English. – Longman 2021. – 56 p.
- 59.Hirsh E.D. Cultural Literacy, What Every American Needs to Know. – Vitage Books, 2017. – P. 3
- 60.Hirsh A. D. The Dictionary of Cultural Literacy: What Every American Needs to Know. – Boston, 2019. – 200 p.
- 61.Hammerly H. Synthesis in Second Language Teaching // Second Language Publications, 2021. – 140 p.
- 62.Thomas A. (Hg): Kulturstandard in der nationalen Begegnung: Saasbracken: Breitenback, 2019. – 148 p.